

E-CHARTEROM PROTIV CRNOG CHARTERA

E-Charter Against Black Charter

Pojednostavnjenje administrativnih procedura u nautičkom turizmu u sustavu e-nautika

Simplification of administrative procedures in nautical tourism in the system e-nautics

Željko Dominis*, mag. ing.

Carinarnica Dubrovnik

E-mail: zeljko.dominis@du.t-com.hr

UDK 797.1:338.48

65.012:004.738.5

Sažetak

Sustav e-Charter postao je prva javna interaktivna usluga u Republici Hrvatskoj s dvosmjernom komunikacijom. Kao prva one-stop-shop G2B (government-to-business)¹ usluga u nas te ujedno i G2G (government-to-government) usluga, e-Charter je omogućio komuniciranje resornog Ministarstva s charterskom branšom, ali i međusobno elektroničko povezivanje samih ministarstava. Kao takav, e-Charter je postao prva potpuno digitalizirana javna usluga u Hrvatskoj i prvi informacijski sustav koji je integriran u poslovne procese većeg broja ministarstava.

Sustav je, naime, razvijan kao skup web-aplikacija koje se nalaze na poslužiteljima resornog Ministarstva, a moguće im je, ovisno o tome tko se njima koristi, pristupiti kroz internu mrežu ministarstava ili Internet. Aplikacija e-Charter nije uključena samo u poslovne procese Ministarstva mora, prometna i infrastrukture i Ministarstva turizma već se njome koristi i Ministarstvo unutarnjih poslova za prijavu boravka stranaca, a Hrvatska turistička zajednica iz nje dobiva podatke o obračunu boravišne pristojbe, a za svoje potrebe rabe je i Carinska i Porezna uprava.

Tako će e-Charter sigurno pridonijeti (daljnjem) suzbijanju crnog chartera, koji je i dalje znatno prisutan na našem moru i na taj način osigurati da se u državnu blagajnu godišnje slije nekoliko milijuna eura više nego prethodnih godina, a koji su do sada nestajali u svojoj ekonomskoj zoni. Tim projektom, sukladno Strategiji razvoja nautičkog turizma, ostvaren je strateški cilj – da se uspostavi integralno upravljanje sustavom nautičkog turizma.

Summary

The system of e-Charter has become the first public interactive service in the Republic of Croatia with two way communication. As the first our one-stop-shop G2B (Government to business) service and at the same time G2G (Government to Government) service, e-Charter has enabled the communication of the relevant Ministry with Charter branch but also electronic interlinking among the Ministries themselves. In that way e-Charter has become the first fully digitalized public service in Croatia and the first information system integrated into the business processes of the majority of Ministries.

* Stavovi izneseni u članku su autorovi osobni i nisu stav ustanove u kojoj je zaposlen.

¹ e-government (u prijevodu: elektronička vlast) organizacijski je oblik države koji integrira tokove i međuovisnosti između države, tvrtka, korisnika i javnih institucija s pomoću informacijsko-komunikacijske tehnologije. Izvođenje javnih poslovnih transakcija odvija se elektronički, često Internetom, uključujući sve povezane "stvarne" (*real-world*) procese. Elektronička vlast daje mogućnost pružanja tradicionalnih usluga građanima na nov, elektronički način, što je upravo i jest njezin cilj: novim tehnologijama građanima - korisnicima osigurao bi se jednostavniji i bolji pristup državnim i upravnim informacijama i uslugama, te time omogućila veća mogućnost za sudjelovanje u demokratskim institucijama i procesima. Odnosi se na rad određenih, konkretnih struktura vlasti koje ovaj koncept provode u stvarnosti, kao što je, primjerice, sustav e-nautika (dostupno na: <http://www.pcchip.hr>).

Namely, the system has been developed as a Web – Application being on the servers of the relevant Ministries and they are easily accessible, depending on the users involved from the internal network of Ministries or Internet. The application of e-Charter hasn't been integrated only into The Ministry of Seafaring and The Ministry of Tourism but into The Ministry of Internal Affairs, too. It is used for the registration of foreigners who are subject to the payment of sojourn taxes. It is used by Custom Authorities and Tax Authorities.

Thus, the e-Charter will undoubtedly contribute to the further elimination of black charter which has been significantly evident on our sea but in this way it will ensure the income of some million euros to National Treasury, more than in previous years (which disappeared in the so called grey economic zone). By means of this project, there has been achieved a strategic aim to introduce an integral management of the system of nautical tourism.

UVOD / Introduction

Nautički turizam jedna je od onih turističkih grana koje su u Hrvatskoj u proteklom razdoblju ostvarile najveći porast i dalje, iz godine u godinu, ostvaruje rast. Tako je u prošloj godini prijavljeno 58.394 dolazaka stranih jahta i brodica, što je rast od oko 2% u usporedbi s godinom prije, dok je broj gostiju na plovilima za iznajmljivanje porastao za 3,2%. Očekuje se da će se takav trend zadržati i u ovoj godini, posebno ako se ima u vidu da nema promjena propisa koji se odnose na nautički turizam, niti povećanja naknada što ih za nautički turizam propisuje država.

Projekt *e-Charter* prvi je projekt u Republici Hrvatskoj kojim je napravljena javna usluga četvrte razine prema klasifikaciji Europske komisije (*Europe 2005 Action Plan - the Seville European Council*). Sada postoji i peta razina koja omogućuje potpunu personalizaciju korisnika. Tako izgrađen sustav sastoji se od skupa informacijskih podsustava što rješavaju različita poslovna područja, kao što su: evidencija i prijava stranih jahta, popis posada za plovila, evidencija *charter*-tvrtki i *charter*-plovila, praćenje dolazaka i odlazaka stranih jahta, financijsko poslovanje raznih pomorskih tijela i statistički izvještaji - i to sve u realnom vremenu. Korisnici se na sustav prijavljuju i identificiraju korištenjem *smart*-kartice s digitalnim certifikatom, što omogućuje visok stupanj utvrđivanja identiteta, a karticom se obavlja i digitalno potpisivanje dokumenata. Rad i ovlaštenja korisnika u sustavu regulirani su korisničkim ulogama RBAC (*Role Based Access Control*) koje omogućuju definiranje ograničenog seta funkcionalnosti i dostupnih podataka za svakog korisnika sustava. Drugim riječima, svaki korisnik, ovisno o tome je li, primjerice, riječ o *charter*-kompaniji ili Carinskoj upravi, pristupa točno određenim i predefiniranim dijelovima sustava.

Projekt *e-Charter* nastao je, među ostalim, i zbog velikog problema u ovoj turističkoj grani koji se sastoji u nelegalnom iznajmljivanju plovila, tzv. *crnom charteru*. Kolik je opseg tako neevidentiranih iznosa koji ne dođu u Republiku Hrvatsku, već se ostvaruju u inozemstvu u

sklopu takve djelatnosti s domaćim i stranim plovilima nautičkog turizma, možda najbolje oslikava istraživanje uglednih profesora mr. sc. Petra Čove (Sveučilište u Zadru), mr. sc. Ante Mrčele (Sveučilište u Splitu) i dr. sc. Hrvoja Baričevića (Sveučilište u Rijeci) u radu „Crni charter u Republici Hrvatskoj“, objavljenom prošle godine u znanstvenom časopisu „Pomorstvo“ - *Scientific Journal of Maritime Research*, br. 24/2(2010). Pritom je upotrijebljeno više znanstvenih metoda, među kojima induktivna i deduktivna, statistička i ekspertna metoda. U tom radu je, među ostalim, istaknuto i:

„Nelegalno iznajmljivanje stranih plovila u našem moru, popularno nazvano ‘crni charter’, ima značajan udio u svojoj ekonomiji Republike Hrvatske i državnom proračunu iz godine u godinu nanosi golemu i teško procjenjivu štetu. Prema dostupnim podacima i procjenama radi se o najmanje deset tisuća uglavnom stranih jahti i brodica koje svakog ljeta plove našim Jadranom i to u nelegalnom iznajmljivanju[...]

Prema dostupnim podacima dosadašnja eskalacija ‘crnog chartera’ je prema procjenama samo s osnove PDV-a godišnje iz Hrvatske iznosio oko 30-ak milijuna eura. Procjene govore kako je godišnje oko 150 milijuna eura bilo u opticaju u ‘crnom charteru’. Temeljem naređenog, na isto nije plaćen porez na dobit, porez na tvrtku, porez na dohodak, kao i ostala predviđena davanja, a nije bilo ni zapošljavanja.“

Sam sustav *e-Charter* evoluirao je iz sustava *e-Crew*, koji je uključivao tek upis članova posade. Kao programsko rješenje, *e-Charter* je napravljen potpuno ispočetka, dijelom zbog postojećeg sustava koji nije mogao zadovoljiti sve postavljene zahtjeve, ali i zbog činjenice da na tržištu nije bilo gotovog rješenja koje bi moglo zadovoljiti ovu specifičnu poslovnu problematiku.

Naime, bivše Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka donijelo je Pravilnik o uvjetima što ga mora zadovoljavati plovni objekt, te fizička ili pravna osoba koja obavlja djelatnost iznajmljivanja plovila (NN, br. 41/05.), koji obvezuje svakoga davatelja usluge chartera

na uporabu digitalnog certifikata, PKI infrastrukture² i *smart-kartica*³, kao (preduvjeta) za uvođenje web-usluge *e-crew*, koja, kao rezultat suradnje Ministarstava mora i turizma, poboljšava usluge u nautičkom turizmu. Nakon toga je sadašnje Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture donijelo Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima koje mora zadovoljavati plovni objekt, te fizička ili pravna osoba koja obavlja djelatnost iznajmljivanja plovila (NN, br. 62/09.).

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture zajedno s Ministarstvom turizma pokrenulo je sredinom prošle godine zajednički projekt jedinstvene vinjete, čime su sjedinjeni poslovi u ovlasti Ministarstva mora, prometa i infrastrukture i sustava turističkih zajednica tako da se nautičarima omogućuje obaviti predmetne obveze na jednome mjestu, na brži i jednostavniji način s manje administrativnih zapreka.

Izvršenjem obveza prema Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture (vinjeta – plaćanje naknade za sigurnost plovidbe, svjetlarinu i dr.) i turističkoj zajednici (vinjeta – plaćanje boravišne pristojbe) na jednome mjestu, dakle u lučkim kapetanijama i njihovim ispostavama, ubrzalo se, pojednostavnilo i olakšalo nautičarima obaviti propisane obveze.

Dosadašnja primjena projekta jedinstvene vinjete rezultirala je pozitivnim učincima i omogućila svakako učinkovitiju borbu protiv „sive ekonomije“, ovdje tzv. *crnog chartera*.

PROJEKT JEDINSTVENE VINJETE / *The project of the unique vignette*

U Strategiji razvoja nautičkog turizma Hrvatske za razdoblje 2009. - 2019. kao strateški ciljevi navedeni su:

² Infrastruktura javnih ključeva (*Public Key Infrastructure* - PKI) je okvir koji se sastoji od *hardwarea*, *softwarea* i procedura potrebnih za menadžment, kreiranje, čuvanje i distribuciju ključeva i digitalnih certifikata. PKI omogućuje da se kompjutorski korisnici koji prethodno nisu imali nikakav kontakt, mogu međusobno identificirati i slati šifrirane poruke privatnim ključem iz svog digitalnog certifikata. Uloga PKI je da osigura: povjerljivost podataka, autentičnost identiteta pošiljatelja podatka, integritet i neporecivost poruke. Te su osobine osnova koja omogućuje da se zakonski pravno izjednači digitalni i obični potpis. Države kandidati za članstvo u Europskoj uniji dužne su uvesti određene zakonske i podzakonske akte o digitalnom potpisu, prema smjernicama Europske komisije. PKI je osnovna tehnologija na kojoj se to zasniva.

³ *Smart-kartica* sadržava ili mikroprocesor i memorijski čip ili samo memorijski čip s neprogramabilnom logikom. Na kartici koja ima mikroprocesor postoji mogućnost upisivanja podataka, brisanja ili neke druge vrste manipulacije podacima. Kartica koja ima samo memorijski čip, može izvoditi samo predefinirane funkcije. *Smart-kartice*, za razliku od kartica s magnetskom trakom, imaju sve potrebne funkcije i informacije potrebne za autorizaciju korisnika, zbog čega u trenutku korištenja nije potreban pristup udaljenim bazama podataka. Kartica se temelji na PKI (*Public Key Infrastructure*), tehnologiji koja se temelji na asimetričnoj kriptografiji, na paru javnih i tajnih ključeva za šifriranje podataka.

- uspostava integralnog upravljanja sustavom nautičkog turizma (informatizacija s bazom podataka i registrom pomorskog dobra) i

- pojednostavnjenje administrativnih procedura i usklađivanje zakonodavstva.

Potpisivanjem Sporazuma o zajedničkoj suradnji na provedbi projekta *e-nautika*, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Ministarstvo turizma i Hrvatska turistička zajednica (dalje: HTZ) utvrdili su zajedničke aktivnosti i pojedinačne obveze u realizaciji ovog projekta za uspostavu novoga, jednostavnijeg administrativnog i organizacijskog sustava u nautičkom turizmu u ispunjavanju administrativnih obveza koje su nautičari dužni obaviti prije početka plovidbe.

Od sredine prošle godine u lučkim kapetanijama i ispostavama započeo je novi sustav naplate obveza domaćih i stranih nautičara kupnjom jedinstvene vinjete i od tada oni na jednome mjestu i jedinstvenom vinjetom plaćaju boravišnu pristojbu i naknadu za sigurnost plovidbe, svjetlarinu itd., čime je ostvaren *one-stop-shop* model. Također, omogućeno im je i paušalno plaćati boravišne pristojbe, dok su prije plaćali u lukama nautičkog turizma, i to po osobi i za svako noćenje koje je moglo biti ostvareno u drugoj luci.

Projektom je, sukladno Strategiji razvoja nautičkog turizma, ostvaren strateški cilj uspostave integralnog upravljanja sustavom nautičkog turizma uz vođenje jedinstvene evidencije o izdanim vinjetama i računima o naplaćenim iznosima boravišne pristojbe, naplaćenim naknadama za sigurnost plovidbe, svjetlarinu i dr., što je potrebno ovlaštenim tijelima za nadzor nad obračunom, naplatom i uplatom boravišne pristojbe, i za jedinstvenu obradu statističkih podataka.

Paušalni iznos boravišne pristojbe naplaćuje se za jahte i brodice dulje od pet metara opremljene ležajevima. Visina paušalne naknade za boravišnu pristojbu ovisi o duljini jahte ili brodice i o vremenu za koji se plaća. Na visinu naknade ne utječe broj osoba na plovilu.

Sukladno Sporazumu, u pojedinim lučkim kapetanijama i ispostavama počeli su s radom i djelatnici koje plaća HTZ i oni će tijekom turističke sezone raditi na poslovima naplate i izdavanja vinjeta. Time su se djelatnici lučkih kapetanija i ispostava oslobodili administrativnih poslova i mogu više biti na moru, što će zasigurno pridonijeti povećanju sigurnosti plovidbe i zaštiti morskog okoliša. Osim toga, rad svih raspoloživih djelatnika (HTZ i lučkih kapetanija) organiziran je tako da se više prilagodi radno vrijeme potrebama nautičara. Konkretno: da rade bez dnevnog prekida (radili su dvokratno) i da se u dane vikenda radi duže (dotada subotom do 13, a nedjeljom do 12 sati).

Realizacijom naznačenoga omogućene su:

- minimalne administrativne obveze (izvršenje obveze na jednom mjestu),
- jedinstvena i brža obrada statističkih podataka (broj osoba, broj plovila, broj izdanih vinjeta i dr.),
- olakšan nadzor nad obračunom, naplatom i uplatom boravišne pristojbe (ustupanje na uporabu podataka iz evidencije).

Sustav se realizira na načelu tzv. *single window*⁴ koncepta s nazivom e-Nautika kao nadogradnja postojećeg sustava „Strane jahte i e-Charter“ (nadograđeni sustav e-Crew). To načelo podrazumijeva da se svi sudionici nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj služe jedinstvenim portalom za jednokratni unos svih zakonski propisanih podataka prema tijelima državne uprave. Kako je člankom 9. Pravilnika o uvjetima koje mora zadovoljavati plovni objekt, te fizička ili pravna osoba koja obavlja djelatnost iznajmljivanja plovila (NN, br. 41/05. i 62/09.) propisano da su podaci iz centralne baze podataka dostupni *charter-tvrtkama* za njihova plovila, a da su tijelima državne uprave dostupni podaci za sva plovila svih *charter-tvrtki*, ovaj je projekt veoma povoljan i za carinsku službu. Tako carinski službenici raspoložu korisničkim pravom rada na centralnoj bazi podataka Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (u kojoj se evidentiraju i sve prijave popisa posade i putnika na plovilima) s vlastitim dodijeljenim korisničkim PIN-om, to jest lozinkom za uporabu aplikacije.

Vinjeta / Vignette

Prema Uredbi o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahta i brodice za šport i razonodu u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (NN, br. 40/06.), vinjeta je oznaka kojom se dokazuje prijava dolaska, ispunjenje uvjeta za plovidbu i plaćanje naknade za sigurnost plovidbe, naknade za svjetlarinu i pomorsku informativnu kartu za brodice ili jahte strane državne pripadnosti (slika 1.). Vinjetu izdaje lučka kapetanija ili ispostava s rokom valjanosti od godinu dana od dana izdavanja i njome se potvrđuje da su ispunjeni uvjeti za boravak plovila u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnim morem Republike Hrvatske. Za jedno plovilo godišnje se može izdati samo jedna vinjeta, a pri izdavanju lučka će kapetanija provjeriti

⁴ U carinskom smislu u harmonizaciji podataka i elektroničkoj razmjeni dokumenata pojam *single window* omogućava sudionicima u trgovinskim i transportnim postupcima da standardizirane informacije i dokumente dobiju na mjestu ulaza, kako bi zadovoljili uvoznju, izvoznju i tranzitnu regulativu. Na taj način izbjegavaju se nepotrebne procedure, smanjuje se količina papirnatih dokumenata, te nepotrebni troškovi poslovanja i povećava se protok informacija što prate komercijalne pošiljke. Jednom riječju, ostvaruje se bolja interoperabilnost.

ispunjavaju li predmetno strano plovilo i posada uvjete za plovidbu u Republici Hrvatskoj.

Slika 1.

Figure 1.

Na temelju članka 13. stavka 3. Zakona o boravišnoj pristojbi (NN, br. 152/08. i 59/09.), ministar turizma donio je Pravilnik o obliku, sadržaju i trajanju vinjete, o mjestu na koje se lijepi i načinu evidencije i izdavanja.

Plovidlom se u Pravilniku smatra svako ono duže od pet metara s ugrađenim ležajevima koji služi za odmor, rekreaciju ili krstarenje, a koje nije plovni objekt za odmor i rekreaciju ili za višednevna krstarenja na kojima se pružaju usluge u nautičkom turizmu: *charter, cruising*.

Vinjetom i pripadajućim računom dokazuje se da je nautičar za sebe i sve osobe koje noće na tom plovilu, platio boravišnu pristojbu u paušalnom iznosu. Nautičarom se po Pravilniku smatra vlasnik ili korisnik plovila i svaka osoba koja noći na određenom plovilu. Račun je sastavni dio vinjete i dio dokaza o plaćenju boravišnoj pristojbi u paušalnom iznosu.

Za plovila hrvatske državne pripadnosti vinjeta vrijedi neograničeno, osim ako dođe do promjene tehničkih karakteristika plovila što su uvjet za plaćanje boravišne pristojbe, dok je za plovila strane državne pripadnosti rok vinjeti godina dana računajući od dana izdavanja. Za jedno se plovilo godišnje može izdati samo jedna vinjeta. Međutim, ošteti li se ili nestane, nautičari su dužni ishoditi novu.

Naknada prema Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture plaća se za strane jahte i brodice namijenjene športu i razonodi duljine od tri metra ili veće i one kraće od tri metra ako imaju ukupnu snagu porivnih strojeva 5 kW ili jaču. Naknada se ne plaća za plovilo na vesla bez obzira na njegovu duljinu (npr.

kajak, sandolina, pedalina i slično), za plovilo dok se nalazi na čuvanju u luci ili na drugome odobrenom mjestu u RH, niti za plovilo koje sudjeluje u športskim natjecanjima ili dolazi u RH radi izlaganja na nautičkom sajmu. Također, vinjetu ne mora imati brodica ili jahta strane državne pripadnosti dok se nalazi na čuvanju u luci ili na drugom odobrenom mjestu u Republici Hrvatskoj.

Prema Naputku za ishođenje vinjete i njegovu dodatku⁵ lučka kapetanija i ispostava izdaju vinjetu na temelju dokumentacije što ju je osoba koja upravlja plovilom dužna priložiti, i to:

1. **Popis posade** - uključuje posadu i putnike na plovilu, koji lučka kapetanija ili ispostava ovjerava potpisom i pečatom. Ako osoba koja upravlja plovilom ne namjerava tijekom boravka u hrvatskom moru mijenjati posadu za vrijeme valjanosti vinjete, ne treba se više prijavljivati lučkoj kapetaniji ili ispostavi. Osoba koja upravlja plovilom može u Hrvatskoj iskrcati posadu s kojom je doplovila iz inozemstva i tad promjenu posade mora prijaviti kapetaniji, te s tako promijenjenom posadom mora isploviti iz Republike Hrvatske. Plovila koja nemaju mogućnost duljeg boravka ne moraju imati popis posade.
2. **Popis putnika** – omogućuje se da u Republici Hrvatskoj promijeni posada, ali pod uvjetom ishođenja „popisa osoba“, koji uključuje i popis posade i popis putnika. Ukupan broj osoba na popisu ne smije biti veći od dvostrukog kapaciteta plovila uvećanoga za 30% jediničnog kapaciteta. Kapacitet plovila određuje se sukladno ispravama plovila izdanima od tijela države zastave, a ako plovilo nema tih dokumenata, kapacitet će se izračunati sukladno Pravilniku o brodicama i jahtama (NN, br. 27/05., 57/06., 80/07., 3/08., 18/09. i 56/10.) i Tehničkim pravilima za statutarnu certifikaciju brodica i jahti (2008.) – izmjene i dopune broj 1. (NN, br. 86/08.). Popis osoba može se ispunjavati sukcesivno, a najkasnije prije ukrcavanja osobe navedene na popisu. Popis se ovjerava odreskom vinjete. Broj izmjena osoba u popisu nije ograničen. Osobe koje su na plovilu za vrijeme boravka u luci ili na sidrištu, nije potrebno upisivati u popis. Djeca mlađa od 12 godina ne upisuju se u popis osoba pa se stoga ne uračunavaju u maksimalni broj osoba (2,3 kapaciteta plovila) koje se mogu izmjenjivati između hrvatskih luka. Popis osoba na plovilima koje dolaze morskim putem ne mora se ishoditi pri

ishođenju vinjete, već i naknadno kada dolazi do promjene posade u Hrvatskoj.

3. **Dokaz da je plovilo sposobno za plovidbu** – je dokument prema nacionalnom propisu države koje zastavu plovilo vije. Ako plovilo nema dokaz o sposobnosti za plovidbu sukladno nacionalnim propisima države zastave, lučka kapetanija ili ispostava obaviti će redoviti pregled sukladno odredbama Pravilniku o brodicama i jahtama.
4. **Dokaz da je osoba koja upravlja plovilom osposobljena za upravljanje plovilom** - odgovarajuća je isprava (dokument) sukladno nacionalnom propisu države zastave, drugim nacionalnim propisima ili odredbama Pravilniku o brodicama i jahtama. Strane osobe koje po nacionalnom propisu države koje zastavu plovilo vije ne moraju biti osposobljene za upravljanje plovilom, moraju ishoditi odgovarajuće uvjerenje ili svjedodžbu o osposobljenosti sukladno propisima Republike Hrvatske.
5. **Dokaz o osiguranju od odgovornosti za nematerijalne štete** potreban je za plovila s porivnim uređajem jačim od 15 kW.
6. **Dokaz o vlasništvu plovila, ili punomoć** temeljem koje se može potvrditi da je vlasnik plovila suglasan za davanje plovila na korištenje.

Radi što kvalitetnijeg informiranja inozemnih nautičara o novim propisima o dolasku i boravku u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture donijelo je i dodatak Naputku za izdavanje vinjete, u kojem stoji da plovila koja nemaju mogućnost duljeg boravka, ne moraju imati popis posade.

Na brodici ili jahti strane državne pripadnosti koje zapovjednik namjerava izmjenjivati posadu tijekom plovidbe u Hrvatskoj, odrezak vinjete mora se zaljepiti na popis osoba koje će boraviti na plovilu za vrijeme valjanosti vinjete. Time se zapravo smatra da je popis osoba ovjeren.

Ishođenjem vinjete zapovjednik plovila podmiruje sve obveze koje uključuju naknade:

- sigurnost plovidbe (temeljem Naredbe o visini naknade za sigurnost plovidbe što je plaćaju strane brodice i jahte - NN, br. 2/05.),
- korištenje objektima sigurnosti plovidbe (svjetlarina - sukladno tarifi društva Plovput d.o.o. - Split),
- pomorsku informativnu kartu (sukladno cjeniku Hrvatskog hidrografskog instituta),
- upravnu pristojbu (temeljem tarife Zakona o upravnim pristojbama - NN, br. 8/96., 77/96., 95/97.,

⁵ Dostupno na: <http://www.mmpi.hr/userdocsimages/2005/050309-naputak-vinjeta-novo.pdf> i <http://www.mmpi.hr/userdocsimages/2008/050615-DODATAK%20naputku.pdf>

131/97., 68/98., 66/99., 145/99., 116/00., 163/03., 17/04., 110/04., 141/04., 153/05., 129/06., 117/07., 25/08., 60/08., 20/10. i 69/10.).

Vinjeta se lijepi na vidljivom dijelu trupa ili nadgrađa plovila (slika 2.).

Slika 2.
Figure 2.

Nautičar čije plovilo nije na vidljivom mjestu označeno vinjetom i/ili ako na plovilu nema račun o plaćenju boravišnoj pristojbi, bit će kažnjen za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.000 do 5.000 kuna, a može ga na mjestu izvršenja prekršaja kazniti i novčanom kaznom u iznosu od 1.000 gospodarski inspektor Državnog inspektorata.

Dakle, vinjeta i pripadajući račun o paušalnom iznosu boravišne pristojbe dokaz su da je vlasnik ili korisnik plovila za sebe i sve osobe koje noće na tom plovilu platio boravišnu pristojbu u paušalnom iznosu.

Plovilo koje sudjeluje na sportskim natjecanjima ili dolazi u Republiku Hrvatsku radi izlaganja na nautičkom sajmu bez namjere plovidbe, ne mora imati vinjetu pod uvjetom da je organizator sportskog natjecanja ili nautičkog sajma plovilo prijavio lučkoj kapetaniji najkasnije pet dana prije početka natjecanja ili sajma.

Uz prijavu organizator sportskog natjecanja dužan je obvezno priložiti i popis osoba koje će se nalaziti na plovilu.

Dolazak u Republiku Hrvatsku morskim putem / *Arrival to the Republic of Croatia from sea*

Strani nautičar koji dolazi u Hrvatsku morskim putem, dužan je najkraćim putem uploviti u najbližu luku otvorenu za međunarodni promet poradi obavljanja granične kontrole i prijaviti boravište policijskoj postaji za kontrolu prelaska državne granice u luci gdje se obavlja granična kontrola. Nakon toga dužan je u lučkoj kapetaniji ili ispostavi ishoditi vinjetu i platiti naknade za sigurnost plovidbe, pomorsku informativnu kartu i svjetlarinu te paušalni iznos boravišne pristojbe.

Dolazak u Republiku Hrvatsku kopnenim putem / *The Arrival to the Republic of Croatia from Shore*

Strani nautičar koji dolazi na plovilo na stalnom vezu u luci nautičkog turizma i strani nautičar koji plovilo dovozi u Republiku Hrvatsku kopnenim putem, dužan je ishoditi vinjetu i platiti paušalni iznos boravišne pristojbe u prostorima lučke kapetanije ili ispostave prije isplavljanja, boravka i noćenja na plovilu. Budući da je strani državljanin, dužan je svoj boravak u Republici Hrvatskoj prijaviti Ministarstvu unutarnjih poslova u najbližoj policijskoj postaji ili uredu turističke zajednice. Prijavljuje se samostalno ako ne boravi u luci nautičkog turizma. U suprotnom, to je dužan za njih učiniti pružatelj usluge veza (marina).

Nautičari - obveznici plaćanja boravišne pristojbe / *Motorboater - Subject to Sojourn Tax*

Sukladno Zakonu o strancima (NN, br. 79/07. i 36/09.) propisane su ove obveze prijave boravišta za stranog nautičara:

- pravne i fizičke osobe koje pružaju uslugu smještaja strancima, boravište prijavljuju u roku od 24 sata od dana pružanja smještaja (*charter, cruising, hoteli, kampovi i dr.*),
- pravne i fizičke osobe koje pružaju usluge veza u luci nautičkog turizma, kada je stranac došao na plovilo na kojem će biti smješten, boravište prijavljuju u roku od 12 sati od pružanja usluge smještaja (*marine i dr.*),
- svaka iduća pravna i fizička osoba koja pruža uslugu veza u luci nautičkog turizma, ako se plovilo nalazi na vezu duže od šest sati, boravište prijavljuju u roku od 12 sati od dolaska na vez,
- pravna i fizička osoba koja iznajmljuje plovilo strancu, kada se plovilo preuzima na mjestu gdje se

vez ne naplaćuje, boravište prijavljuju u roku od 12 sati od preuzimanja plovila (*charter*),

- osobe kojima stranci dolaze u posjet u roku od 48 sati od dolaska stranca u posjet.

Stranac na kratkotrajnom boravku, osobe kojima stranac dolazi u posjet te pravne i fizičke osobe koje pružaju usluge smještaja stranaca, prijavu stranca mogu obaviti i u turističkoj zajednici na području na kojem stranac boravi i prijavu je turistička zajednica dužna dostaviti u roku od 24 sata od prijave. Prijave i odjave dostavljaju se u elektroničkom obliku, internetom na propisan način, ili u policijskoj upravi ili postaji.

Obveznici plaćanja paušalnog iznosa boravišne pristojbe su vlasnici ili korisnici plovila (nautičari) za sebe i sve osobe koje noće na plovilu za odmor, rekreaciju ili krstarenje. Paušalni iznos boravišne pristojbe nautičari mogu platiti za vremenska razdoblja do osam dana, do 15 dana, do 30 dana, do 90 dana i do jedne godine.

Paušalni iznos boravišne pristojbe prije isplovljavanja plovila nautičari plaćaju u lučkim kapetanijama ili ispostavama, i to kada na plovilu borave i noće u lukama nautičkog turizma ili na vezu u nautičkom dijelu luke otvorene za javni promet, sukladno propisu kojim se uređuje pomorsko dobro i morske luke ako se plovilo u tim lukama nalazi na stalnom ili povremenom vezu. Visina paušalnog iznosa ovisi o duljini plovila i o trajanju boravka na plovilu a plaća se prema iznosima u članku 6. Uredbe o utvrđivanju visine boravišne pristojbe za 2011. godinu (NN, br. 96/10.).

Noćenjem se smatra boravak vlasnika ili korisnika plovila i drugih osoba kad na plovilu borave i noće u lukama nautičkog turizma, ili na vezu u nautičkom dijelu luke otvorene za javni promet sukladno propisu kojima se uređuje pomorsko dobro i morske luke, ako se plovilo u tim lukama nalazi na stalnom ili povremenom vezu.

Nautičarima koji paušalni iznos boravišne pristojbe plaćaju prvi put, izdaje se vinjeta i račun za određeno vremensko razdoblje; međutim, onima koji već imaju

valjanu vinjetu, izdaje se samo račun za plaćenu boravišnu pristojbu. Nautičari koji nemaju vinjetu ili je istekao rok valjanosti prethodno izdane vinjete (strani nautičari), moraju u lučkim kapetanijama ili ispostavama ishoditi vinjetu. Dakle, nautičarima koji plaćaju drugi i svaki sljedeći put izdaje se samo račun za novo vremensko razdoblje bez izdavanja nove vinjete.

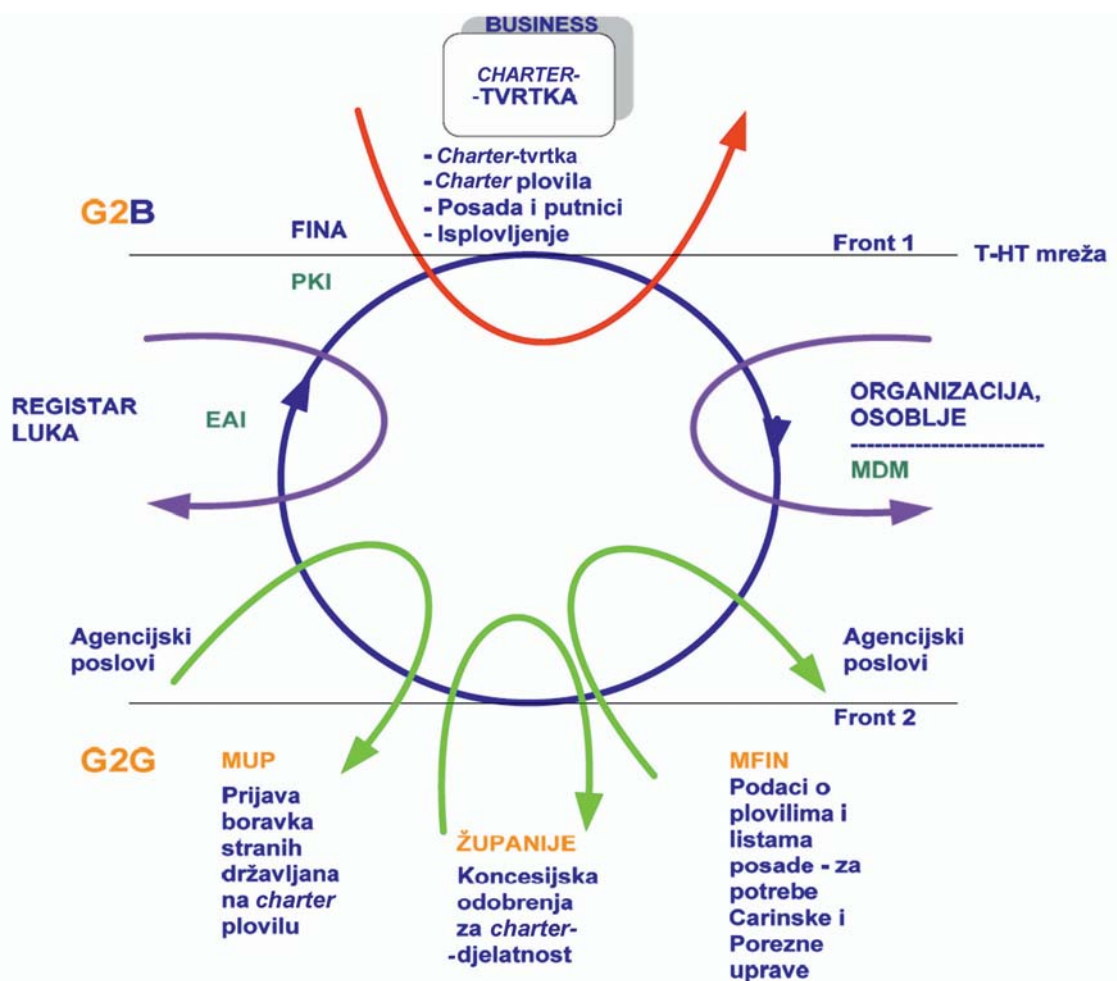
Na računu o plaćanju paušalnog iznosa boravišne pristojbe se, uz podatke o plovilu, naznačuje iznos i vremensko razdoblje za koje je ona plaćena. Račun se uvijek mora nalaziti na plovilu i zapovjednik ga je plovila dužan predložiti ovlaštenoj osobi na njezin zahtjev. Račun je sastavni dio vinjete, dakle sastavni dio dokaza o plaćenju boravišnoj pristojbi u paušalnom iznosu.

Nadzor nad obračunom, naplatom i uplatom boravišne pristojbe obavljaju gospodarski inspektori Državnog inspektorata. Nautičarima koji prije isplovljavanja ne uplate boravišnu pristojbu gospodarski će inspektor rješenjem naložiti uplatu boravišne pristojbe.

Vezano za privremeni boravak stranaca, poseban je problem nemogućnost dužeg boravka od 90 dana članovima posade na stranim plovilima, posebno na stranim megajahtama. Rješenjem tog pitanja, prema autorovu mišljenju, svakako bi se postigao i duži boravak takvih plovila u našem moru. Za ovu turističku sezonu za boravak do 90 dana potrebna je samo potvrda o prijavi rada bez radne i poslovne dozvole, a za više od tog roka treba regulirati privremeni boravak, pri čemu se uz potvrdu o nekažnjavanju od domicilne države, priznaje i jamstvo zapovjednika jahte. Time će se omogućiti duži boravak članovima posade na stranim plovilima, posebno megajahtama, a time i zadržavanje takvih plovila u hrvatskim marinama i brodogradilištima.

Daljnje unapređenje sustava / Further Improvement of the System

Na slici 3. prikazani su generički poslovni procesi G2B & G2G sustavu e-nautika:

Slika 3.

Figure 3.

Sustav e-nautika omogućuje da su upisani podaci odmah dostupni u središnjoj bazi Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, ali i drugim državnim tijelima, poput carine, policije i porezne uprave, čime je za charter-kompanije uveden *One-stop-shop* servis. Naime, poslovi koje su iznajmljivači plovila morali obavljati dolazeći u lučke kapetanije i ispostave, čekajući u redu i radeći s papirnatim dokumentima, sada su posve olakšani jer se obavljaju iz ureda, marine ili jahte, odmah s bilo kojeg mjesta i u bilo koje vrijeme, jer sustav funkcionira kontinuirano 24 sata.

Aktivni korisnici sustava e-nautika (unos i pregled podataka) su:

1. lučke kapetanije,
2. turističke zajednice,
3. Ministarstvo unutarnjih poslova – Pomorska policija,
4. pružatelji usluga veza – marine,
5. nautičari,

6. agenti jahti,
7. charter-tvrtke.

Pasivni korisnici sustava e-nautika (pregled podataka) su:

1. Ministarstvo turizma,
2. Hrvatska turistička zajednica,
3. Carinska uprava,
4. Porezna uprava.

Za strane jahte i brodice uz postojeće poslove oko izdavanja vinjeta, dodaju se:

1. prijava boravišta i naplata boravišne pristojbe,
2. prijava boravka stranaca,
3. prijava i plaćanje Internetom,
4. evidencija veza za dolaske s zimovanja ili dolaska kopnim putem.

Pri iznajmljivanju plovila (*charter*) uz postojeće poslove, dodaju se:

1. kontrola naplate boravišne pristojbe,
2. vođenje knjiga gostiju svake *charter*-kompanije prema turističkim zajednicama,
3. priprema statističkih izvješća na razini turističke zajednice, županije, države,
4. evidencija plovidbenog staža profesionalnih pomoraca na jahtama,
5. kontrola rada na crno.

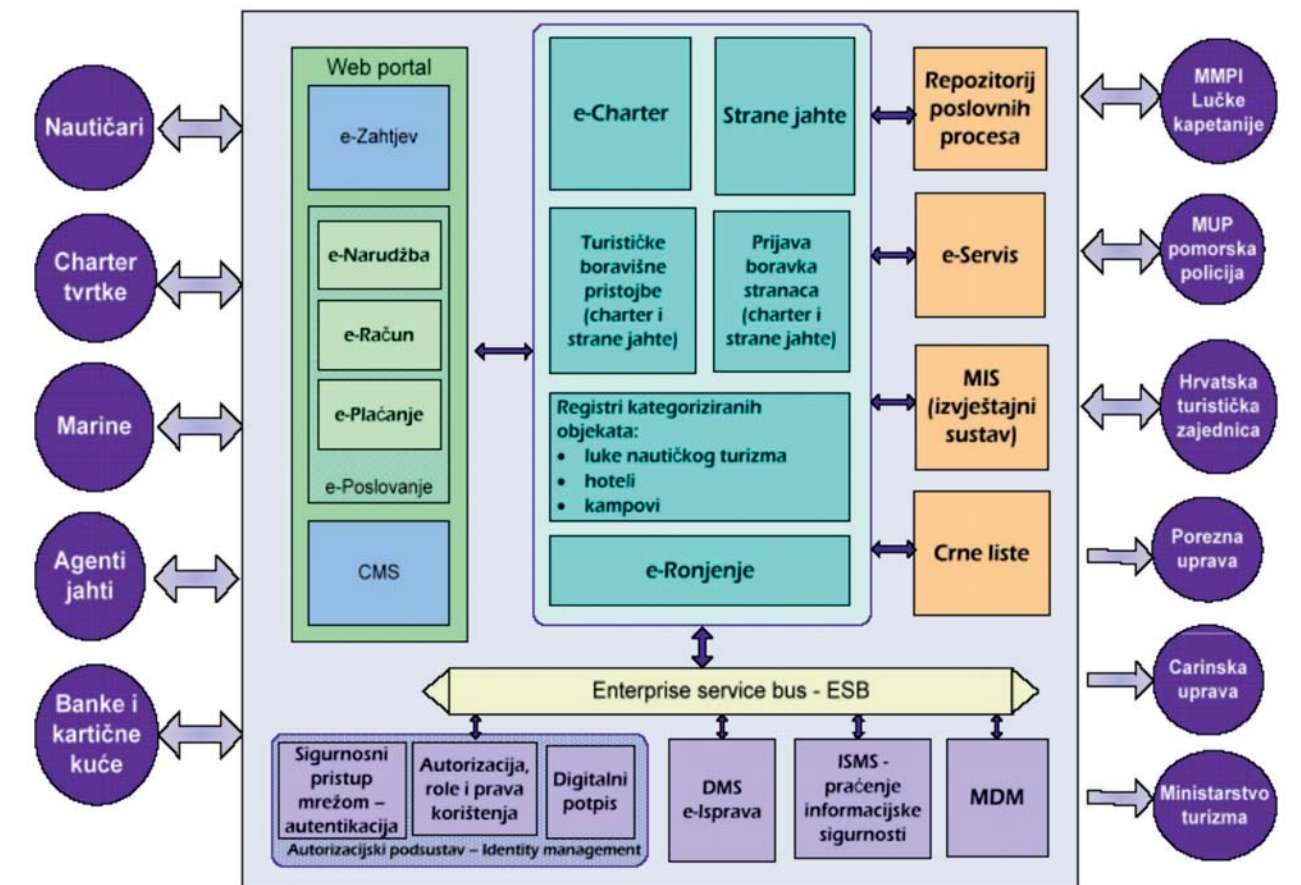
Kako je riječ o gostima nautičarima koji na plovilima redovito imaju računala, poglavito radi navigacije i praćenja meteoroloških uvjeta i stoga očekuju potpunu dostupnost *wireless*-veza i pratećih usluga, potrebno je daljnje unapređenje time da se sustav personalizira tako da ga, kada nautičar dođe u hrvatske teritorijalne vode, sustav automatski prepozna ako je već bio naš gost. Ako mu je, primjerice, istekla plovidbena dozvola, proaktivno će mu se poslati obavijest i ponuditi mu njezino obnavljanje. Naime, studije su pokazale da je

17% gostiju nezadovoljno što mora obilaziti šaltere, a nautičari čine oko 15% ukupnog prihoda u turizmu.

Ovakva personalizirana rješenja već postoje u mnogim mediteranskim zemljama, a prednjače Grčka, Španjolska i Francuska, koja ujedno ima najveći broj marina. Kod njih, primjerice, postoji mogućnost odabira marine u nekoj regiji i za svaku marinu može se dobiti podatak koliko ima vezova, a za svaki vez može se odmah dobiti i podatak o širini i duljini. I, što je najvažnije, može se vidjeti i raspoloživost veza te ga rezervirati za određeno vrijeme - i to sve *online*, bez obzira na to gdje se nautičar nalazio.

Kao daljnje unapređenje sustava za 2012. godinu najavljena je mogućnost prijave dolaska stranih jahta i brodica internetom izravno od marina i agenata te nautičara, a što sada rade samo lučke kapetanije.

Arhitektura budućeg sustava e-nautika prikazana je na slici 4.⁶

Slika 4.
Figure 4.

⁶ Dostupno na: <http://www.e-hrvatska.hr/hr/content/download/815/9057/.../1/.../09-eCrew.pdf>

ZAKLJUČAK / Conclusion

Projekt e-nautika i nova pravna regulativa Zakona o boravišnoj pristojbi u segmentu nautike - „Projekt jedinstvene vinjete“ pokrenuli su zajednički Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i Ministarstvo turizma u suradnji sa HTZ-om. Provedbom tog projekta sjedinjuju se poslovi tako da se nautičarima omogućuje izvršenje predmetnih obveza na jednomu mjestu, brže, jednostavnije i s manje administrativnih zapreka. Time se ubrzala i pojednostavnila procedura, i nautičarima se olakšalo izvršenje propisanih obveza.

Sredinom 2010. godine u Republici Hrvatskoj uveden je bio projekt praćenja turističkog prometa ostvarenoga na plovnim objektima. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture izradilo je odgovarajuću informatičku aplikaciju pa u suradnji s Ministarstvom turizma izdaje jedinstvene vinjete za plovila, provodi naplatu, izdaje račun za vinjetu i dnevno uplaćuje prikupljena sredstva na poseban račun Hrvatske turističke zajednice, te dostavlja podatke o iznosu naplaćenih vinjeta i njihovu ukupnom broju, broju plovila i broju osoba na plavilima, o čemu se vodi jedinstvena evidencija, čime se koriste tijela zadužena uz nadzor i kontrolu nad plovilima a služi i za jedinstvenu obradu statističkih podataka.

LITERATURA / References

- Boban, M., „Implementacija e-government modela u jedinicama lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj“, Zbornik radova, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, 2007.
- Čovo, P., Mrčela, A. i Baričević, H., „Crni čarter u Republici Hrvatskoj“, Pomorstvo - znanstveni časopis za pomorstvo, Sveučilište u Rijeci, br. 24/2 (2010)

- Dominis, Ž., „Stop crnom charteru?“, Carinski vjesnik, br. 2/2002.
- Dominis, Ž., „Novim propisima protiv zloporaba sa plovilima koja plove pod stranom zastavom“, RiF, br. 4/2002..
- Dominis, Ž., „Jesu li neki brodovi u lancu crnog chartera?“, Carinski vjesnik, br. 7/2002.
- Dominis, Ž., „Vinjetom protiv crnog chartera“, Carinski vjesnik, br. 3/2005.
- Dominis, Ž., „Može li se zabranom „bijelog“ spriječiti „crni charter“ u hrvatskom nautičkom turizmu?“, Informator - Instrukтивно-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, br. 5159/2005.
- Dominis, Ž., „Teškoće u otkrivanju i kažnjavanju 'crnog čartera' stranim megajhtama“, Carinski vjesnik, br. 1/2006.
- Dominis, Ž., „Neka otvorena pitanja u primjeni instituta privremenog uvoza plovila sukladno Aneksu C međunarodne Konvencije o privremenom uvozu“, Naše more, znanstveni časopis za pomorstvo, Sveučilište u Dubrovniku, br. 54 (3-4)/2007.
- Dominis, Ž., „Kako spriječiti moguće zloporabe plovila uvezenih ili isporučenih za obavljanje registrirane gospodarske djelatnosti?“, Carinski vjesnik, br. 11/2009.
- Ercegovac, B., „Integrirani informacijski sustav pomorstva: e-Crew“, Ministarstvo mora, prometa i Infrastrukture, 2009.
- Vukšić, G., „Neregistrirani tokovi kapitala i akumulacija inozemne aktive: primjer Hrvatske“, Institut za javne financije, Zagreb, „Odabrani prijevodi“, br. 1/10 – 34 (1), 1 - 23.

Rukopis primljen: 24. 1. 2012.

